

NHÀ LƯU NIỆM ĐỒNG CHÍ CAO HỒNG LÃNH ĐIỂM THAM QUAN DU LỊCH Ý NGHĨA VÀ HẤP DẪN

Khi đến với di sản văn hóa thế giới Hội An, du khách không chỉ được tham gia, hòa mình vào những lễ hội nhộn nhịp hay tìm hiểu về những phong tục tập quán, nghi lễ, sinh hoạt văn hoá, tín ngưỡng cũng như các món ăn truyền thống vẫn được lưu giữ, bảo tồn cùng với bao thế hệ người dân phố cổ, mà khi đến đây du khách còn có điều kiện tìm hiểu Hội An thông qua những di tích kiến trúc nghệ thuật thể hiện sự giao lưu hội nhập văn hoá với các nước phương Đông và phương Tây, hoặc những bảo tàng chuyên đề với hệ thống hiện vật phong phú, đa dạng phản ánh về lịch sử văn hóa Hội An. Trong những bảo tàng và công trình kiến trúc ấy có nhà lưu niệm đồng chí Cao Hồng Lãnh - một công trình kiến trúc tiêu biểu, một điểm tham quan rất hấp dẫn và rất có ý nghĩa. Thông qua việc tham

quan nhà lưu niệm này chúng ta có thể thường lãm được những giá trị về văn hóa vật thể cũng như phi vật thể đặc trưng, tiêu biểu của Hội An từ kiến trúc nghệ thuật, kỹ thuật trang trí nội thất, cổ vật... đến lối sống nếp sống thường nhật của người dân. Mà đặc biệt hơn là từ việc tham quan nhà lưu niệm đồng chí Cao Hồng Lãnh, du khách sẽ có điều kiện tìm hiểu kỹ hơn về truyền thống yêu nước và cách mạng của bao thế hệ người dân Hội An mà đồng chí Phan Thêm - Cao Hồng Lãnh là một điển hình của sự anh dũng, kiên trung, bất khuất ấy.

Đồng chí Cao Hồng Lãnh có tên khai sinh là Phan Hải Thâm, tên thường gọi là Phan Thêm hoặc Năm Thêm. Đồng chí được sinh trong một gia đình có truyền thống giàu lòng yêu nước tại xã Minh Hương - Hội An, nay thuộc phường Minh An, thành phố Hội An. Từ thuở nhỏ đồng chí đã là người có tố chất thông minh, ham học tập. Năm 1924 đồng chí cùng một số anh em người Hoa đi học ở trường quân sự Hoàng Phố tại Thượng Hải, và sau đó đến học ở Quảng Châu, Trung Quốc.

Là người sớm tiếp thu những tư tưởng tiên

Nhà lưu niệm đồng chí Cao Hồng Lãnh

bộ, Năm 1927 đồng chí tham gia vào Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên ở Quảng Trị và đến tháng 10 năm 1927 đồng chí đã tham gia thành lập Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên Hội An. Kể từ đó đồng chí đã tham gia nhiều hoạt động như thành lập Đảng Cộng sản Đông Dương; tổ chức đón lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc về nước trực tiếp lãnh đạo cách mạng Việt Nam. Và cũng trong thời gian này đồng chí đã đảm nhiệm nhiều chức vụ như Ủy viên Ủy ban Kháng chiến Nam Bộ và Ủy viên Ủy ban Kháng chiến miền Nam Việt Nam; phụ trách công tác Đảng tại Quảng Châu, thành lập biện sứ tại Quảng Châu Trung Quốc đồng thời phụ trách ban Tài vụ và lãnh đạo công tác Việt kiều tại Quảng Đông; làm chủ nhiệm Biện sứ Côn Minh và phụ trách lãnh sự tại Trung Quốc. Cho đến năm 1957, đồng chí được Đảng điều về nước làm Vụ Trưởng Vụ Lãnh sự Bộ Ngoại giao rồi làm Phó trưởng Ban Đối ngoại TW Đảng. Phụ trách Ban cán sự Đảng ngoài nước mãi đến năm 1977 thì nghỉ hưu. Với công lao đóng góp của mình, đồng chí đã được Đảng và Nhà nước tặng thưởng nhiều phần thưởng cao quý như Huân chương Hồ Chí Minh, Huân chương kháng chiến hạng nhất, Huân chương kháng chiến chống Mỹ cứu nước hạng nhất, Huy hiệu Thành đồng Tổ quốc, Kỷ niệm chương vì sự nghiệp Đối ngoại Đảng, Huy hiệu 70 năm tuổi Đảng...

Suốt cuộc đời hoạt động cách mạng, đồng chí Cao Hồng Lãnh luôn dành cả tâm hồn và tình cảm của mình

cho đất nước và quê hương Hội An. Đồng chí là tấm gương về ý chí, nhân phẩm của một chiến sỹ cách mạng trung kiên, một bậc cách mạng tiền bối. Quê hương Hội An tự hào có đồng chí Cao Hồng Lãnh - Phan Thêm là người con ưu tú, hiếu nghĩa đã cống hiến trọn đời cho sự nghiệp cách mạng vẻ vang của dân tộc. Xuất phát từ những lý do đó Đảng bộ, Chính quyền Hội An quyết định lập nhà lưu niệm để tưởng nhớ, lưu giữ những hình ảnh, tư liệu, kỷ vật... liên quan về người con kiên trung bất khuất ấy.

Nhà lưu niệm đồng chí Cao Hồng Lãnh là hình mẫu của một bảo tàng sống, thành lập tại nhà cổ Đức An, số 129 đường Trần Phú, nơi mà đồng chí Cao Hồng Lãnh sinh ra và lớn lên, rồi cũng từ ngôi nhà này đồng chí đã tiếp thu ánh sáng của tân học và những tư tưởng tiến bộ để rồi đồng chí bước vào con đường hoạt động cách mạng cứu nước, cứu dân.

Nhà cổ Đức An được xây dựng với kết cấu kiểu hình ống, một dạng nhà cổ đặc trưng, tiêu biểu trong quần thể kiến trúc của khu di sản văn hóa thế giới Hội An. Nhà xoay về hướng Bắc gồm 2 nếp liên thông với nhau bởi nhà cầu và nổi sân trời với toàn bộ khung chịu lực bằng gỗ tốt, có tường vôi vữa xây xung quanh, hệ mái lợp ngói âm dương. Ngôi nhà được tạo dựng với một không gian thoáng rộng, các hàng cột thẳng tắp phân ngôi nhà chính thành 3 gian cân đối. Hệ cột, kèo, trính được chạm trổ nhiều hoa văn, đồ án cát tường rất là tinh xảo.

Không gian nội thất càng trang trọng hơn với việc bài trí những bộ bàn ghế, kệ, tủ xưa và trưng bày nhiều di vật, cổ vật của các đời chủ nhân xưa của ngôi nhà Đức An, là tiền nhân của đồng chí Phan Thềm - Cao Hồng Lãnh. Không gian chính của ngôi nhà còn được trang trí bằng những hoành phi liễn đối với những nội dung chúc phúc, giáo huấn con cháu. Đặc biệt trong đó có câu đối tương truyền do Cụ Trần Quý Cáp cho chữ với ngụ ý nhấn nhủ sâu xa về truyền thống văn hóa luôn được tô bồi, dâng hiến làm trụ cột cho đất nước: “*Vân trình ngũ sắc văn minh thịnh; Vạn tuế tam xuân khí tượng tân*”, nghĩa là năm sắc mây lành văn minh mở, muôn đời khí thế mãi mới tươi.

Theo lời thuật của chủ nhân ngôi nhà cũng như những tư liệu hiện được gia tộc bảo lưu cho biết từ cuối thế kỷ XIX, ngôi Nhà Đức An là nơi bán sách, chủ yếu là sách tiếng Hoa của tác giả Tôn Văn, Khang Hữu Vi, Lương Khải Siêu,...

Trong thời gian này, các nhà yêu nước kháng Pháp như Huỳnh Thúc Kháng, Trần Quý Cáp... thường lui tới để đặt mua những cuốn sách có nội dung tư tưởng tiến bộ. Vào những năm đầu của thế kỷ XX, các phong trào yêu nước và

kháng Pháp đã diễn ra rộng khắp tỉnh Quảng Nam và cả nước, Nhà Đức An tiếp tục trở thành nơi phổ biến sách báo văn thơ tiến bộ nhằm truyền bá chủ nghĩa yêu nước đến với các tầng lớp nhân dân, trí thức trong xã hội.

Sau sự kiện chống thuế năm 1908, nhà Đức An chuyển sang bán thuốc Bắc, nhưng nơi đây vẫn là điểm hẹn gặp gỡ của các chí sĩ yêu nước trong khu vực. Vào những năm 1925 - 1926, khi các phong trào yêu nước và kháng Pháp đã chuyển hướng tiến bộ

hơn, nhà Đức An trở thành nơi gặp gỡ của những thanh niên và trí thức yêu nước. Những tác phẩm về dân chủ tư sản thế giới, các tác phẩm của Phan Châu Trinh về phong trào Duy Tân và các sách báo tiến bộ khác như: Báo “*Chuông Rè*”, “*Đông Pháp thời báo*”, “*Tân thế kỷ*”, “*Nhân loại*” và đặc biệt là báo “*Việt Nam hồn*” xuất bản tại Pháp cũng được cất giữ và lưu hành tại đây.

Một gian trưng bày Nhà lưu niệm đồng chí Cao Hồng Lãnh

Tháng 10 năm 1927, tại chính căn nhà này, đồng chí Năm Thềm chủ trì cuộc họp thành lập Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên Hội An. Kể từ đây, phong trào cách mạng ở Hội An bước vào quỹ đạo do ảnh hưởng của chủ

nghĩa Mác - Lê Nin và tư tưởng cứu nước của Nguyễn Ái Quốc soi đường. Đầu năm 1930, Nhà Đức An là nơi bàn bạc việc tuyên truyền, rải truyền đơn, bàn thảo thành lập Đảng cộng sản Việt Nam tại Quảng Nam. Từ ngày 28 tháng 3 năm 1930, Tỉnh ủy Đảng Cộng sản Việt Nam Quảng Nam được thành lập ở Hội An, Nhà Đức An tiếp tục trở thành nơi liên lạc và tổ chức hội họp của Đảng. Trong những năm 1931 - 1934, Thực dân Pháp và tay sai ráo riết đàn áp, khủng bố các phong trào cách mạng ở khắp ba kỳ, trong đó có Hội An. Hoạt động của Đảng ở Hội An gặp rất nhiều khó khăn nhưng Chi bộ Đảng tại Nhà Đức An với sự thông minh khéo léo vẫn nhiều lần qua mắt được kẻ thù. Năm 1934, do sự chỉ dẫn của mật thám, lính Pháp đã đến lục soát ngôi nhà này và tìm thấy một vài tài liệu tiếng nước ngoài. Vì không bắt được chủ nhà, tức đồng chí Phan Thêm, nên chúng kết án vắng mặt đồng chí 15 năm tù giam về tội làm cộng sản. Từ đó Nhà Đức An tạm đình chỉ làm nơi liên lạc của Đảng. Tuy nhiên, ngôi nhà này vẫn được ông Phan Nam là *anh trai của đồng chí Phan Thêm* quản lý và tiếp tục sinh sống.

Nhà Đức An là di tích ghi dấu quá trình hoạt động của tổ chức Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên ở Hội An cũng như tỉnh Quảng Nam trong vai trò là chiếc nôi sản sinh ý chí cách mạng. Những hiện vật và hình ảnh về cuộc đời hoạt động cách mạng của đồng chí Cao Hồng Lãnh từng gắn liền với những yếu nhân lịch sử đã hoặc chưa có điều kiện vinh danh được trưng

bày tại đây, không những bổ sung nhiều vấn đề sinh động cho lịch sử cách mạng địa phương mà còn góp phần minh chứng thêm những sự kiện quan trọng cho cả lịch sử Cách mạng Việt Nam.

Nhà lưu niệm đồng chí Cao Hồng Lãnh là sự kết hợp độc đáo khi tái hiện lại không gian nhà cổ Đức An mang phong cách giao lưu kiến trúc Hoa Việt, là nơi đồng chí Cao Hồng Lãnh sinh ra, lớn lên và đặt nền tảng đầu tiên cho những nhận thức về hoạt động cách mạng trong cuộc đời hoạt động của mình. Thông qua nhà lưu niệm của đồng chí chúng ta còn có thể hình dung được những giá trị về kiến trúc nghệ thuật, về phong tục tập quán... và về truyền thống đấu tranh cách mạng và yêu nước của bao thế hệ người Hội An, một trong những địa phương giành chính quyền đầu tiên trong cả nước♥